

Activitatea extrașcolară în ajutorul educației.

Familia împreună cu școala fac educația copilului. Ce urmărește educația, școala?

A forma oameni, iar când se spune aceasta, înțelegem să formăm mai înainte de toate deprinderi bune, pentru a ajunge la scopul dorit și urmărit de aproape de pedagogia modernă, care luptă prin diferite mijloace de a forma oameni, conform timpurilor prin cari trecem.

Evoluția socială, a adus evoluția în pedagogie și s'a văzut că dându-i copilului să învețe din carte și numai să știe pe rost numiri, nu este destul. S'au văzut cazuri, când elevi premianți chiar dela școalele secundare, n'au știut în natură să cunoască plantele învățate, păsările, sau materiile ce le-au învățat la științe. Ori acum se tinde să pregătim copilul pentru viață. Să-l punem în legătură cu natura și toate manifestările ei și cu societatea. La aceasta ne ajută acea activitate care este în afară de programa analitică și care se numește activitate extrașcolară.

Această activitate cuprinde; fișele individuale, societățile clasei, pentru conducerea de sine, biblioteca clasei, muzeul, șezători, coruri, cooperativele școlare, casa de economie, îndeltniciri practice la fete și băieți, cinematograful, radio.

Fișele individuale s'au născut din nevoia de a cunoaște copilul. Anchetele ce se prevăd, sunt de mare însemnătate pentru copil, părinți și pentru învățământ. Rostul lor este să se lucreze mână 'n mână cu familia și medicii spre a se înlătura unele nedreptăți ce se fac acuzând copilul de lene, din cauza

multor anomalii fizice sau intelectuale, ce-și au origina din afară. Pe de altă parte ne ajută să-l înțelegem și să-l îndreptăm.

Societățile clasei sunt necesare. Astfel este conducerea de sine a clasei. Se formează o soc. cu membri aleși dintre copii. Cât de mare le este entuziasmul când îi lași să acționeze și-i îndemni la aceasta! Ei își aleg președintele și membrii. Ei propun după îndemnul învățătorului diferite proiecte și după experiențe, singuri fac regulamentul de conducere a clasei.

Ei dau sancțiuni, țin ordine, sunt împărțiți să supravegheze îmbrăcămintea, liniștea clasei și pentru bibliotecă și muzeu.

Greșelile sunt aduse la cunoștința președintelui care împreună cu ceilalți aleși să judece faptele, chibzuesc și dau sancțiuni.

Și nimic nu-i doare mai rău decât pedeapsa dată de un semen! Aceasta îi învață, că trăind în societate unul dintre semenii tăi trebuie să fie conducător; se mai învață supunere la legi, la obligații; aceasta ține de educația cetățenească.

Societatea poate avea cotizații lunare mici, din fondul cărora se vor ajuta la nevoie cei săraci și să se contribuie la cumpărarea cărților pentru biblioteca școlară a clasei. Ajutorul între ei se poate stimula prin povestiri, lectură, exemple. Prin aceasta, unul din punctele educației sociale este atins. Astfel se dau ajutoare în natură, în clasa lor, sau la copii din alte părți, arătându-li-se frumusețea și bucuria unei fapte bune.

Inițiativa lor, aduce aranjarea șezătorilor. Copiii din clasele superioare, pot ține scurte cuvântări de deschidere, sau conduc în fața publicului un cor, învățătorul supraveghindu-i și dându-le iluzia că ei sunt conducătorii. Aceasta le aduce un mare folos, căci sădește în sufletul lor, sentimentul răspunderii ce-l au pentru un lucru, interesul de a ieși cât mai bine din punct de vedere moral și material și satisfacția reușitei. Cu banii încasați dela șezători pot cumpăra cărți pentru bibliotecă, la care sunt repartizați dintre ei s'o conducă: să împartă cărțile, să le țină curat, având răspunderea pentru un lucru care nu este al lor.

Odată cu aceasta vom deprinde copilul să iubească și să folosească cărțile bune. Aceasta prin lectură, care este cheia oricărei științe. — Cărțile trebuiesc alese potrivit cu vârsta, cu nivelul de înțelegere al lor. Să fie povestiri ușoare, distractive,

dar cu esență morală, din cari singuri să tragă foloase și îndrumări.

Ca să se formeze gustul cetitului, se citește mai întâiu în clasă de către învățător, cu tonul corespunzător lecturii. Apoi altul povestește ce a cetit în altă carte și astfel se naște curiozitatea, interesul și gustul de cetit, care e necesar să rămână mai ales la sate, unde elevii odată ieșiți din școală, să nu întrerupă legătura cu cartea.

O altă activitate este formarea muzeului clasei.

În măsura în care se învață la șt. naturale, intuiție, se va aduna material, ce se va selecționa și așeza. Așa vor avea o înțelegere mai clară a unui obiect și plăcerea de a-l procura.

Se poate complecta cultura la științe, la geografie, etc. cu cinematograful.

Ar fi de dorit ca dacă nu fiecare școală, dar una, din școlile mai însemnate dintr'un centru să aibă un aparat. Să se aducă filme instructive, vederi din alte țări, continente, modul de a fabrica unele produse.

Radio s'ar putea asculta în orele pentru copii. Sunt lucruri frumoase și interesante, pe cari ei vor căuta să le imite.

Pentru cultura socială, sunt cooperativele școlare, în cari părinții nu au încredere deocamdată. Deaceea trebuie ca școala să aibă mare legătură cu familia, arătându-se părinților rolul educativ al acestor instituții.

Folosul ce decurge din înființarea acestor cooperative este destul de însemnat.

Elevii vor fi conduși să participe la această inițiativă. Ei vor cumpăra, vor face socotelile de încheiere, bine înțeles toate sub supravegherea învățătorilor. Vor învăța de aici ce este o factură, rabat, etc. și tot ce ține în mică parte de comerț și contabilitate.

Acesta este folosul practic, în afară de cel moral, când vor învăța cum se câștigă banul și să aprecieze pe cei ce au îmbrățișat această meserie. Din câștigul care se socotește anual, se va face o parte pentru ajutorarea copiilor săraci, iar alta se va capitaliza.

Casele de economie, învață copilul să nu arunce banul pe lucruri de nimic, să-l poată păstra, ca atunci când are nevoie, să-l poată întrebuința cu folos.

Indeletnicirile practice, cari fac de altfel parte din program, nu trebuiesc neglijate, ci în afară de orele de clasă să se practice.

Cu fetele s'ar putea face pe lângă înfrumusețarea clasei, curățenie, îngrijirea florilor și cursuri practice de gospodărie, pentru înființarea unei cantine școlare.

Toate acestea sunt realizabile, cu muncă multă, și oricine le-ar face cu plăcere, dacă pentru anumite lucrări n'ar trebui materia pe lângă inițiativă, și dacă nu ne-am isbi de vorbe: *nu sunt fonduri*. Dar cum orice început este greu, avem speranță că 'n viitor va fi mai bine.

Din expunerea pe scurt a tuturor mijloacelor ce ar putea contribui la pregătirea copilului pentru viață, se desprinde folosul educativ mare ce are această activitate, numită extrașcolară.

În cazul acesta școala nu i-ar deveni urâtă. Am putea să dezvoltăm în sufletul lui, nu numai gustul de a avea cât mai multe cunoștințe cari să-i îmbogățească spiritul, dar am forma îndemnuri pentru meseriașii de mai târziu și am îmbogăți sufletul tuturor cu sentimentele binelui, al onoarei, frumosului, răspunderii, milei și toate acele simțiri care-l înalță cu adevărat pe om deasupra tuturor viețuitoarelor.

Emilia Drîșcu.

Grigore Tabacaru pedagog social.

(continuare)

Greutatea constă tocmai în aceasta: noi nu cunoaștem îndeajuns individualitatea școlărilor noștri, nu știm când anume interese apar, pentru ca să le folosim și pentru ca bazându-ne pe ele să ajutăm formarea vieții sociale a școlărilor cu ajutorul valorilor pe cari viața socială le oferă. Societatea ne pune la dispoziție atâtea valori ca: credințe religioase, maxime morale, tehnice profesionale, știință și pe toate acestea societatea le conservă, iar individul asigurându-și propria dezvoltare și formarea sufletească, asimilându-le. Viața noastră se leagă atât de mult de viața societății, observațiunile lui Hard, de la finele secolului al XVIII-lea asupra sălbatecului din Aveyron, părăsit din frageda tinerețe într'o pădure mare . . . . tinea a demonstra că omul scăpând de sub influența vieții sociale să găsește mult mai aproape de maimuțele superioare, decât de contemporanii săi, din punct de vedere intelectual ca și din punct de vedere moral. Redus la aportul ereditar insuficient al experienței biologice ancestrale, lipsit de experiența socială condensată, transmisă, în mod normal prin instrumentul simbolic al limbajului, nu ajunge niciodată să se ridice deasupra animalității. Este suficient să se observe oamenii ajunși într'un mediu social al evoluției rudimentare, ca a Feregienilor și Botocuzilor din America sau anumite popoare australiene, pentru a se ajunge la convingerea influenței capitale, în dezvoltarea spiritului prin acțiunea colectivă și educația socială.

„Această educație socială este ușurată la om, de adevăratele instincte sociale, printre care o tendință de imitație“ (Henri Pieron: Le développement mentale et l'intelligence 1929 Paris p. 18).

Educatorul trebuie să cunoască aceste instincte sociale. Pentru cunoașterea lor educatorul trebuie să cunoască viața sufletească intimă a școlarului, observându-l și dându-i ocazii de manifestare personală. Pedologia, psihologia și pedagogia experimentală ar trebui să fie o preocupare de căpetenie a educatorilor. Psihologizarea învățământului și adaptarea la natura sufletească în ceiace privește educația integrală este o necesitate pentru progresul școlii. Transmiterea quantumului de cunoștințe pe care programa o prescrie fără aprofundarea psihologiei copilului și fără cunoașterea intereselor ce se manifestă la școlari este o preocupare care desigur nu va putea da roade. Tradiționalismul cu prejudecățile lui se întâlnește destul de des la educatorii noștri ca și intelectualismul.

Educația socială punând aceste probleme, urmărește să dea și oarecare soluțiuni, cari se impun prin caracterul lor științific. Ea ne indică anumite mijloace pentru a se putea realiza educația socială sau face mai ușor această socializare. Observația copiilor ne arată că ei sunt capabili de anumite influențe, și că strada, prietenii pe care și-i formează, îi influențează, când în bine, când în rău, după cum este și mediul copiilor în care trăiesc.

V. Mijloacele și metodele educației sociale. Cel mai de seamă lucru pe l-a realizat tendința educației sociale a fost introducerea „lucrului manual“ și a educației industriale în școală. Mulți neglijează valoarea educativă a lucrului manual, și de aceea nici nu fac orele introduse în programa analitică sau dacă le fac apoi nu le dau nici o importanță. Desigur, în mintea multora n'a pătruns cultul muncii și considerarea muncii sub orice formă ca ceva nobil. Școala cărții nu cerea activități manuale, prin urmare nu cerea activități practice și era natural să nu ceară.

Toată știința era cuprinsă în cărți și toată activitatea didactică se reducea în expunerea aceastei științe consacrată în manuale, implicând bine-înțeles datoria pentru școlar, de a o memoriza cât mai bine. Supunerea și ordinea era menținută prin dorința despotică a dascălului, care nu permitea nimic, care nu cerea decât ascultare oarbă. Acest autoritarism este explicabil. Astăzi viața democratică nu mai cere această as-

cultare oarbă, în ea nu mai sunt raporturi dela stăpân la sclav, dela boier la rob, dela mare la mic, ci acordarea de drepturi egale tuturor fără deosebire de clasă socială, fără deosebiri de origină, fără deosebire de stare materială, cere ascultare din convingere, cere o disciplină necesară pentru armonia socială bazată pe morală actuală, pe drept și pe adevăr. Statul îl formează toți cetățenii fără deosebire și statul cere colaborarea fiecăruia pentru a se asigura prosperitatea materială și creațiunea valorilor sufletești de nunață specific națională. Statul și națiunea se confundă. Atașarea individului de grupul social și de națiunea de care aparține este o necesitate de conservare a statului. O voință națională trebuie formată. Această voință socială înseamnă că individul se identifică cu interesele statului, care-l depășește și pentru care trebuie să trăiască.

Activismul este o necesitate, care ajută consolidarea statului. Prin activism și nu prin vorbe se creiază ființa socială și națională în acelaș timp, prin formarea virtuților cetățenești și politice.

Lucrul manual ca și activitățile practice sunt mijloace ale educației sociale.

„In jurul lucrului, ca un centru, pot să graviteze toate noțiunile noastre, pot să provoace încercări și experiențe de cooperatie socială. Neavând la bază un câștig, cum cere lucrul adultului, copilul trăiește în plină libertate de spirit. Nici nu se desparte de joc, ci de multe ori constituie o parte a jocului: copilul își lucrează singur jucăriile. Dar în afară de îndemănare în grădinarie, țesut, lucrul lemnului sau al metalelor, în ale bucătăriei etc., orice obișnuință cu munca dă elevului un caracter mai omenesc. O educație socială se poate scoate din orice meșteșug, care cere o sfortare intelectuală și are o utilitate economică“.

(Problema pedagogiei sociale p. 22.) Prin activitatea manuală se aplică *cooperarea muncii* care este o activitate în comun. In felul acesta se stabilesc raporturi asemănătoare cu cele din viața socială, se cultivă raportul dintre natura lucrurilor și acțiune, se cultivă în mod practic o etică profesională“.

În această activitate se creiază iubirea de ordine întemeiată pe o supunere conștientă, se stabilesc relații de simpatie între școlari, se cultivă punctualitatea, dragostea de muncă, sinceritatea, ajutorarea reciprocă, respectarea muncii altuia, simțul de solidaritate și de responsabilitate. Atâtea virtuți pe cari numai verbalismul nu le poate face și nu le poate realiza. A lucra ceva însemnează a avea răbdare, a chibzui să iasă bine a iubi munca, a lucra cu hărnicie, a pune în joc capacitatea personală. „În educația activității vom porni totdeauna de la *activitatea spontană* a copilului, dacă se poate de la jocurile și jucăriile lui, de la activitatea lui mintală, de la emoțiile și interesele lui. Numai cine știe să lege viața școlară de viața instinctivă numai acela va reuși“.

(Principiile școlii active ed. IV. p. 122, 123.)

Numai prin muncă se scoate la iveală întreaga energie vitală a copilului. Prin lucru manual copilul își exercită mai bine uneltele născocite de mintea omenească. „Numai prin mână se poate îndeplini legătura dintre idei și posibilitățile fizice. Aici funcția imaginației stă la pândă căci copilul este ținut să facă mai departe în lucrul său scopul de atins, cât și nouile posibilități de transformare și realizare. De aici se poate dezvolta metoda analitică și sintetică a științei, căci desfacerea elementelor din care se compun lucrurile și reunirea lor după un plan, înseamnă analiza și sinteza judecăților. Însă prin faptul că orice lucrare manuală trebuie să fie rezultatul concentrării mințale, în vederea unui plan, prin acest fel de activitate se formează voința. Trebuie să repetăm că lucrul manual înseamnă deasemenea *invenție*, care presupune judecată, comparația și descrierea însușirilor înscrise în natura lucrurilor. Dacă adăugăm că activitatea manuală permite să caracterizăm pe elevi, că una din activitățile cele mai sincere și face ca singur copilul să se cumuleze pe sine însuși, la care mai adăugăm încrederea în forțele și talentul său, atunci lucrul manual trebuie să fie considerat ca cel dintâi dintre ocupațiile școlii“.

(Principiile școlii active p. 125.)

Lucrul manual este un mijloc de recunoaștere a aptitudinilor. Indrumarea către profesiune este o necesitate socială, dar în același timp și o necesitate individuală, căutând să se așeze

fiecare la locul cel mai bun, adică fiecare să aibă o profesiune corespunzătoare capacității sale personale. Problema orientării profesionale este necesară pentru bunul mers al vieții sociale, în care viața este atât de complexă, încât reclamă specializarea individului, reclamă diviziunea muncii sociale. O preocupare a educației sociale este prin urmare aceea a găsirii aptitudinilor și de a îndruma pe fiecare spre profesiunea corespunzătoare capacității sale personale.

Activitatea manuală este un mijloc, alături de alte activități practice ca, grădinaritul, creșterea animalelor, desenul, olăria, țesătoria, etc.

b) Metoda faptelor actuale. Nu trebuie pierdută nici o ocazie pe care ne-o oferă viața socială, prin care să se pună în evidență organismul vieții sociale, funcțiunile care le îndeplinesc, începând cu cele mai elementare: comuna, judecătoria, jandarmeria, asistența publică, problemele economice. În jurul unei întâmplări ca aceasta, aprinderea unei case, câte lucruri nu se pot lămuri: care este rolul pompierilor, necesitatea asigurării avutului, etc. / Central University Library Cluj

c) Organizarea școlilor cetățenești. Dacă este vorba să se crească copiii pentru nevoile vieții sociale de astăzi, apoi trebuiesc înlăturate metodele întrebuintate până mai eri, metode care conveneau altor timpuri. Trăim în vremuri cu regim democrat, cu sistem reprezentativ, cu drepturi acordate în mod egal tuturor, cetățenii sunt chemați să ia parte activă la conducerea statului și în școală aceeași atmosferă de tiranie și despotism ca și în vremurile de absolutism. Se impun normele de purtarea școlărilor după bunul plac al educatorilor, se pedepsesc, dacă copie contrariu aceste norme, după dispozițiile momentane, se impun materii și teme pe care dezvoltarea lor mintală n'o cere, cu alte cuvinte nu se cultivă spiritul de libertate, școala nu respiră o atmosferă de familiaritate și veselie, de trăire intensivă sufletească, de participare activă la disciplina și conducerea școlii. Nu e glumă că pentru mulți pare că această cerință de libertate și în acelaș timp de supunere voită, este lipsită de temei. Am auzit critici, cari nu pornesc de la experiențe ci numai dintr'un simplu spirit de critică nejustificată și de opoziții! Dar, ar fi bine, ca în locul acestei opoziții

care își explică și la creșterea tot într'un spirit asemănător cu acel pe care îl susțir și care a format generațiile de educatori din deceniile din urmă, să fie mai cu luare aminte la noua formă a vieții sociale, cu spirit democrat. Cum putem crește copiii noștrii pentru viața societății altfel de cât o organizează școala în acelaș spirit de libertate, care este și în viața socială, sau după formula pedagogului american Iohn Dewey: *That reflect the life of the larger society and permeated throughout evithe the sperit of art, histony, and acience,* (Iohn Dewey the man and sis philosophy 1930 p. 43.)

În locul absolutismului și autoritarismului, conducerea de sine, autonomia (Metoda self guvernamentului. Inaugurarea acestui spirit nou a început în America, unde s'au organizat școli cetățanești. (schouls city.) Insărcinările pe care le capătă fiecare școlar, conștinciozitatea care se reclamă de la fiecare, spiritul de dreptate, simțul de demnitate și onoare, normele fixate ce le acceptă din convingere și pe care se străduiește să le realizeze, fac ca acest sistem să fie un mijloc eficace de educație socială.

„Școlarii aleg un corp legislativ, o autoritate juridică sub președenția profesorului, care judecă și discută problemele și conflictele vieții școlare. Școalele devin un stat școlar“. Cu acest sistem se caută a se combate mai întâiu inconștiența cetățenească și se combate în acelaș timp indiferența față de politică, cele două scăderi ale vieții sociale“. (Problema personalității p. 112—113).

d) A patra formă de educație socială este organizarea cluburilor de tineri de orice vârstă, cari de multe ori după ce isprăvesc școala nu renunță la viața socială în asociație. Așa s'a încercat să se formeze la noi Societatea absolvenților, tot pentru cultivarea spiritului de viață socială. Cluburile tineretului sunt de proveniență engleză.

Se vede că educația socială urmărește, ca începând cu familia, cu organizarea școlii, cu legătura ce trebuie să existe între institutele superioare de cultură și viața socială să realizeze personalitatea socială — adică maximum de capacitate personală pusă în serviciul colectivității, să crească în spiritul ei, dar având ca ideal o societate tot mai perfectă.

(*va urma*)

G. Moscu.

Școala primară și problema moralității în societatea românească.

(continuare)

Intre soldați și nesoldați s'a săpat o prăpastie adâncă. Trebuie să ne căutăm singuri rostul. Dar în mijlocul neliniștii noastre, mai bubue și mai hurue câteodată ceva ca un sgomot depărtat de tunuri, un svon înăbușit de dincolo de zare, pe care nu putem să-l deslușim, pe care nu vrem să-l auzim, pe care-l evităm, mereu cu frica ciudată că am putea pierde ceva. De multe ori am pierdut câte ceva, ba unii și-au pierdut nici mai mult, nici mai puțin decât viața. Tot în acest roman, autorul ne arată lipsa de echilibru sufleteș al celor ce trăiseră o parte din anii tinereții în fața morții. Ne arată cum mulți dintre ei își revin și se apucă de lucruri practice, de diferite negustorii pentru a câștiga rapid și mult.

Ce a fost războiul în viața poporului nostru? A fost momentul culminant al unei crize sufletești începută ceva mai înainte. Dar războiul n'a făcut decât să accentueze această criză și s'o prelungească până în zilele noastre. Războiul a arătat oamenilor că civilizația nu este un organism viu ci o pictură făcută de un pictor fără talent. A răsturnat și inversat o mulțime de bunuri și valori culturale. A creiat o atmosferă împăclită de nesiguranță și provizorat și-a dărâmat vechii zei la cari se închinau generațiile trecute. A rupt firul de legătură între trecut, prezent și viitor. Tinerele generații au părăsit vechiul drum croit de înaintași, de sfinții noștri înaintași, pentru a orbecăi șchiopătând pe drumuri streine și nesigure. O arșiță sufletească bântue 'n sufletele celor de după războiu tocmai pentru că e ruptă legătura cu strămoșii. Avem criză. Criză în viața familiară, în viața de stat, în viața

socială, criza prieteniei, a dragostei, a adevărului, binelui și frumosului. Homo homini lupus, a devenit o realitate îngrozitoare. Dar criză însemnează într'o altă ordine de idei că vrem ceva. Vrem o prefacere, o schimbare; vrem să treacă această nesiguranță, acest provizorat, pentru a înscăuna în viața noastră binele, adevărul și frumosul.

S'au petrecut în timpul războiului, în anii de după războiu și chiar în zilele noastre, fapte și lucruri cari au pus pe gânduri pe orice Român care-și iubește țara și suferă la necazurile ei. Suntem un popor tânăr, plin de calități și de vlagă. Nu se poate să ne fi pervertit așa de mult trupește și sufletește încât să nu ne mai putem vindeca. Dacă răul a venit din afară sau chiar din noi, atunci salvarea nu poate veni decât numai din noi. Mântuirea fiecăruia din noi se găsește în sufletul nostru. Prieteni și camarazi, cercetați-vă sufletul și scoateți din el tot ce vă întunecă viața și vă amărăște existența. Noi învățătorii slujim un ideal frumos și nobil așa cum puțini oameni din lume au. Care-i rolul școlii în vindecarea morală a unui popor?

Când am pus această întrebare trebuie să admit în prealabil că suntem bolnavi sufletește. Și dlor, trebuie să admiteți împreună cu mine, că într'adevăr dacă nu toți dar mulți dintre noi suntem bolnavi. Gândiți-vă numai la manifestările politice din viața noastră de stat și vă veți da seama că felul cum concepe fiecare să facă politică de căpățuială, nu este decât simptomul acestei boale. Are școala vreo putere de remediere asupra acestei boale? Un mare pedagog a spus cândva: „Și în copiii cei mai săraci și oropsiți, a sădit D-zeu o sumă de forțe morale, intelectuale și fizice, pe care nu avem decât să le atâțăm, să le deșteptăm, să le curățim de nămolul brutalității și al sălbăticiiei.“ Cu alte cuvinte Pestalozzi — căci ale lui sunt cele de mai sus — avea convingerea că și din cei mai oropsiți fii ai națiunii se pot scoate forțe și elemente necesare umanității. Ori, ce altceva sunt oamenii lipsiți de scrupule morale, oamenii înclinați spre rău și perversitate, decât niște oropsiți și nefericiți copii ai lumii acesteea în care trăesc? Tot Pestalozzi spune că fundamentul etern al culturii umane și al tendinței către umanitate e iubirea; ea e considerată ca o forță divină ce tronează în sufletul uman. În strânsă legătură cu iubirea e credința în D-zeu, care, ca și

cea dintâi, e săpată adânc în rostul ființei umane. Fără o cultură sufletească bazată pe credință și iubire, omul nu e demn de menirea ce i-a dat natura; posedând însă o asemenea cultură, el atinge apogeul menirii sale. Prin urmare, centrul educației umanitare este iubirea și credința. Căci zice Pestalozzi: „Înălțarea naturii omenești la umanitate prin iubire și credință e scopul suprem al educației“. Care este dar menirea școalei în genere și a celei primare în special față de problema, de grava problemă a moralității? Să sădească în sufletele elevilor virtuțile creștinești, să caute să privească mai adânc și mai atent în sufletul elevilor, pentru a face să înflorească pornirile bune și nobile și pentru a înăbuși pe cele rele, pe cele cari ar împedica societatea în drumul către ideal. Fiecare copil este o altă lume frumoasă sau urâtă după sămânța de bine și de rău cu care a venit pe lume. Fiecare suflet copilăresc e ca o grădină gata să izbucniască în muguri și flori. Depinde de priceperea grădinarului, de știința și mai ales de talentul lui, de a face ca aceste grădini să strălucească în fel de fel de culori cari să încante ochiul. Majestatea Sa Copilul nu cere decât să trăiască. Educatori, arătați-i cum să trăiască și ce drumuri să apuce pentru a fi fericit în viață. Altfel, nu veți fi decât niște criminali oficiali cari asasinați o lume, frumoasă și plină de vis și poezie și'n schimbul cărui odios serviciu mai primiți și bani. Eu văd în școală instrumentul cel mai puternic pentru a putea purifica societatea de tot ce are ea mai murdar și mai pidosnic alcătuit. Veți zice însă — și cu drept cuvânt — că acolo unde este cultură multă este și suferință multă; sau — ceeace e și mai rău — unde este învățătură multă este și șiretenie multă. E un adevăr trist și care nu se poate contesta. Dar oamenii aceia n'au căldura sufletului, sunt împietriți ca de un blestem în strămtele lor interese și preocupări personale. Noi trebuie să încălzim sufletele copiilor noștri la flacăra iubirii și a credinții pentru a putea zidi o lume nouă, frumoasă și bună, o lume pe care ne-a arătat-o Isus Cristos dar care n'a fost realizată încă deplin pe pământ. Revine școalei rolul de a desăvârși ceeace Isus a sugerat numai.

Poate oare școala să-și exercite cu deplină libertate toate mijloacele sale de luptă pentru atingerea acestui mare și luminos ideal? Trebuie să mărturisim cu tristețe că, nu. Un schițat tablou

al realităților ne va lămuri. Era pe vremea guvernării celui mai cărturar între toți cărturarii noștri. — Acum, ca și altă dată, și atunci urla lumea că suntem țara cu cei mai mulți analfabeți, cu cele mai multe crime și hoții. De altă parte o neguroasă și sumbră realitate rânjea nemiloasă peste întreaga țară: învățători cari fură din tainul copiilor pentru a nu muri de foame, învă. fără posturi cerșind pela ușile Ministerului milă, și mai mult decât atâta, învă. cari nemaiputând suporta mizeria unei vieți mizerabile și-au înflorit cu roșu tâmpla ori s'au lăsat frământați de roatele trenurilor cari duceau cu viteză de rapid pe ghiftuiții vieții. Aceasta era realitatea în anul de pomină unamie nouă sute treizeci și unu. Și când strigătele noastre deranjau prea mult digestia ministerialelor stomacuri, primeam recomandăția de-a ne arunca undeva în valurile mării. Ironică și stupidă realitate într'o țară unde geme ignoranța și analfabetismul. Ce-i de făcut atunci, când chiar cei cari ar trebui să ne ajute ne împiedică? Să nu disperăm și să luptăm, căci ceea ce este învățătorul este și școala, ceea ce este școala este satul și așa mai departe. Să muncim cu toate forțele noastre, așa tăcuți și anonimi, fără gânduri de răsplată și onoruri, pentru că idealul în slujba căruia suntem, e prea frumos ca să-l murdărim cu meschinele noastre interese. Va fi o luptă grea, migăloasă, cu dureri multe, cu înfrângeri, fără prea multe și mari bucurii.

Dar totuși din munca aceasta anonimă a atâtor zeci de mii de apostoli, va înflori cândva floarea binelui și adevărului.

Iar drept încheiere îmi veți da voie să mai citez un pasagiu, tot din romanul „Întoarcerea depe front“, deoarece și lupta noastră se dă pe un anumit front al vieții. Iată-l: „Și desigur va trebui câteodată să-mi scot ranița și să mă odihnesc; și mă voiu pomeni șovăind la răspântii și împedecându-mă de obstacole; de multe ori va trebui să mă aplec și să mă apăr, să pierd multe și să renunț la multe. Dar voiu continua să merg înainte, cu pieptul deschis, fără să mă opresc și fără să mă uit în urmă. Poate nu voiu mai putea fi niciodată fericit, poate că războiul a nimicit cu totul puțința fericirii; și voiu fi totdeauna puțin rătăcit și n'am să mă aflu nicăeri la mine acasă. Dar, iarăși, nu voiu fi niciodată nefericit, pentru că are să fie totdeauna ceva care să mă susțină: fie chiar numai mâinile mele, sau un copac, sau răsuflărea proaspătă a pământului.“

Const. Ștefăniu.

Plan de lecție

Obiectul: Aritmetica.

Cl. I.

Subiectul: $16 : 2$; $16 : 4$; $16 : 8$.

Material intuitiv: bețișoare, mașina de socoteli, boabe de porumb, petricele, timbre, cutii de chibrituri, liniuțe la tablă, școlari, etc.

I. INTRODUCEREA.

a) *Pregătirea*: Care poate să mi spună, cât face $8+8$? (...16). Dar $10+6$? (...16). Cine poate să-mi spună, cât face 8×2 ? (...r). Dar 4×4 ? (...r). Cât face $16-5$? (...r). Cât face $14-7$? (...r). Dar $12-6$? (...r) $10-5$ cât face? (...r) Dar $4+4+8$, cât face? Care poate să-mi socotească, cât face $12 : 2$? (...r) Dar $12 : 6$? (...r) Cât face $10 : 2$ (r). Dar $10 : 5$ (r). Cine poate socoti, cât face $15 : 3$? (r) Dar $15 : 5$?

b) *Anunțarea*. Fiți atenți, copii, că azi vom învăța altfel de socoteli.

II. TRATAREA.

a) *Predarea*. Scoateți pe bancă 16 bețișoare! Impărțiți aceste bețișoare în două grămezi egale! Numărați bețișoarele din fiecare grămadă! Câte bețișoare sunt în fiecare grămadă? (...8) Câte bețișoare ați avut la început? (...16) În câte grămezi le-ați împărțit voi aceste bețișoare? (...în 2 grămezi). Cum ați făcut voi aceste grămezi? (...egale) Copii, dacă ați împărțit voi 16 bețișoare în două părți egale, câte bețișoare ați găsit în fiecare grămadă, când le-ați numărat? (câte 8). Să iese unul la mașina de socotit, și să tragă 16 bile! (iese un

copil) Să iese altul să împartă aceste 16 bile în două părți egale! Numără bilele din fiecare parte! Câte ai găsit într-o parte? (8), Dacă aceste părți au fost egale, câte bile sunt în cealaltă? (...tot 8) Câte bile am tras la început? (...16). Dacă le-am despărțit în două părți egale, câte bile găsim în fiecare parte? (...8) Să iese unul la tablă și să facă 16 liniuțe! Impart eu aceste liniuțe în două părți egale și le închid în câte un cerc. Să iese unul să numere liniuțele din fiecare cerc! Câte ai găsit în primul cerc? (...8). Dar în al doilea cerc? (...tot 8). Cât fac dar 16 liniuțe împărțite în două părți egale? (...8). Avem noi 16 școlari și vrem să-i împărțim în două grupe, dar în fiecare să fie acelaș număr de școlari, ce facem noi? (ii împărțim întâiu în două părți egale). Și câți au să fie în fiecare parte? (...8). Deci în fiecare grupă câți au să fie? (câte 8).

Se fac cât mai multe exerciții din acestea și cu boabe de porumb, pietricele, timbre, cutii de chibrituri, etc.

b) *Asocierea*. Să-mi spună unul, când împărțisăm 16 bețișoare în două grămezi egale, câte bețișoare găsim în fiecare grămadă? (...câte 8). Să-mi spună altul, când împărțiram 16 bile în două formă părți egale, câte bile găsim în fiecare grămadă? (...câte 8).

Dar când împărțiram 16 liniuțe în două părți egale câte liniuțe găsim în fiecare parte? (...8) Dar când împărțiram 16 școlari în două grupe egale, câți școlari găsim în fiecare grupă? (...8) Aceleași interogări și cu pietricelele, boabele de porumb, cutiile de chibrituri, etc.

c) *Generalizarea*. Țineți minte, copii, că ori ce ar fi: bile bețișoare, liniuțe, tăblițe, școlari, pietricele, etc. $16 : 2 = 8$!

Cât face $16 : 2$? (...8). Să zicem cu toții în cor: $16 : 2 = 8$. Scriu pe tablă: $16 : 2$.

Tot la fel procedez și cu $16 : 4$ și $16 : 8$.

d) *Reproducerea generală (recapitularea)*. Cât face $16 : 2$? (...r).

Dar $16 : 4$? (...r). Cât face $16 : 8$? (...r).

III. INCHEIEREA.

Aplicarea. Scoateți tăblițele și scrieți și voi ce e scris pe tablă: $16 : 2$; $16 : 4$; $16 : 8$ și umpleți tăblițele, pe partea cu pătrățele.

† Gib. I. Mihăescu.

Se zice că pe un scriitor contemporan nu-l poți aprecia în mod obiectiv fiindcă lipsește perspectiva necesară unei juste prețuri; acelaș desiderat și pentru scriitorul pe a cărui mormânt țărâna este încă proaspătă.

Nu vom cuteza deci a spune despre scriitorul Gib. Mihăescu, mort la 18 Oct. 1935, verdicte definitive și ne vom mulțumi cu o expunere literară pentru a fi de folos aceluia cari au darul recepționării artei și pentru toți acei blazați și reci Români cari nu prea cred în productivitatea artistică și în calitatea de superioritate a operelor de artă create de spiritul român.

Viața lui Gib. Mihăescu, laolaltă 41 ani, s'a scurs în goana vieții oamenilor săraci și necăjiți; încă o dovadă că este un adevăr la baza mitului, narat de Goethe, în care se spune că poftind Jupiter pe oameni să le împartă bunurile materiale ale lumii, cel din urmă a fost poetul.

A fost auzit și dânsul chemarea dar l-a amăgit câmpul stellerelor și sosit târziu, când Jupiter dăduse toate bunurile, lui — poetului — i-a dat bunul de a-l putea privi pe el, pe Jupiter, oricând drept în față și de a putea chiar intra în împărăția lui.

Născut în Drăgășani, unde a dorit să fie înmormântat, făcând studiile secundare într'un timp când mișcarea literară dădea atâtea rezultate bune, făcând studii universitare în Bucureștii ale cărui reviste le scriau marii noștri scriitori pe cari dânsul îi vedea trecând pe străzile sgomotoase și vesele, Gib. Mihăescu a fost părtaș al zilelor de avânt spre câmpiile Bulgariei, unde spiritul român trebuia să-și spună cuvântul său în războiul din 1913.

Lui i s'a rânduit și participarea în întâele, rânduri ale acestora cari în 1916 au pornit să facă fapt real din visul românesc și o mare bucurie a lui a fost să stea în anii după „Unire“, în Clujul ardelenesc ca ziarist grupat la revista „Gândirea“ a cărei pagini au cuprins scrisul lui, un scris care, pe noi cei din Ardeal, ne făcea să simțim puțința românească, capacitatea creației artistice române într'o vreme când în sufletele noastre bântuia ecoul unei atmosfere streine pe care o suportam de 1000 de ani. A făcut un timp pe avocatul în Drăgășani ca să se stabilească, mai pe urmă, ca funcționar în București ; căsătorit și dăruit cu prunci, iată pe s urt cadre și forme sociale pe cari le-a avut și cari i-au dat atâtea ocazii, nu ca să facă avere căci el n'avea noțiunea averii, ci prilejuri să cunoască amănunțit, obsedant de amănunțit, real și obiectiv suflete și atitudini sufletești.

A aparținut și aparține Gib. Mihăescu familiei artiștilor. Este în jurul definirii artistului o întrebare, o problemă care s'a pus și se pune și căreia i s'a dat de atâtea ori și atâtea rezolviri și răspunsuri și multe foarte juste.

Întrebarea este foarte simplă : Ce trebuie să fie o lucrare de artă ? Ce răsfrângeri trebuie să aibă ea în raport cu viața cotidiană ? Este ea numai un act creativ izolat ? Artiștii nu s'au înlesnit să răspundă ; ei au făcut un lucru mai cuminte : ei au creiat.

Din categoria acestora cari au creiat face parte Gib. Mihăescu.

N'a creiat însă de ajuns, căci nu i-a dat răgaz moartea și care moarte ?

Moartea pe care el o cunoștea, pe care o privea real și în fața căreia el nu se sentimentalizase nici odată. Spun prietenii lui că el ridică din umăr și zâmbia când se vorbea de moarte. Dovadă că el a pătruns și noțiunea moarte.

Un fragment din nuvela „Vedenia“ redă plastic concepția lui despre moarte : Gib. Mihăescu lămurește pe soldatul român, dus pe câmpiile Bulgariei, că moartea este în el, sub pielea lui, este dușmanul etern, că legea morții e tare și că o purtăm în noi.

Speciile literare predilecte ale lui Gib. Mihăescu, sunt nuvela și romanul.

Care sunt criteriile de bază ale acestor specii? Când este o nuvelă bună, prin ce devine un roman nemuritor? Ia-răși întrebări pe care și le-au pus mulți și cari au primit multe răspunsuri și încă juste. Și oare pentruce?

Răspunsul este simplu: sufletul, prin care recepționăm opera de artă, are atâtea cute și antene precum cutat și antenat este sufletul artistului. O sensibilitate care se înfige acolo unde ochiul comun nu vede nimic, nu observă, nu simte, nu înțelege, este apanajul scriitorului și el simultan prin opera lui se adresează multoră, tuturor, așa cum sfântul soare răsare și peste cei buni și peste cei răi.

Și unii dintre noi cum se comportă, ce atitudine iau în fața soarelui? Ciocârlia se avântă ca o săgeată spre el și'n apropierea lui planează cu revărsări de cânt neîntreput; cioabanul de pe vârfuri de coline și plaiuri ia cavatul; plugarul își întoarce fața spre soare și face semnul crucii; profesorul pune pe elev să descrie răsăritul soarelui; altul trage perdeaua pe fereastră să nu-l vadă, altul caută umbra, pe unul îl ridică, pe altul îl apasă și soarele, indiferent de atitudinile noastre, își plinește cursul său așa precum i l-a rânduit cineva — creatorul.

Așa este opera de artă: rămâne, adastează, își vede de drumul său și noi aflăm în ea elementul de care e capabil sufletul nostru. Este un așa zis „vecinicul omenesc“ — cei cari au văzut filmul „Invierea“ după L. Tolstoi își aduc aminte — care „vecinic omenesc“ se lasă foarte ușor descoperit. Că acest „vecinic omenesc“ are în el ceva din dinamicul vieții cotidiene, iarăși este o chestiune dela fel de suflet la alt fel de suflet.

Speciile etice sunt extrem de potrivite pentru prezentarea motivelor și formelor pe cari le ia viața. Ele tentează pe cititor, căci dorința și curiozitatea noastră de a ști ce se petrece cu semenul nostru, sunt foarte puternice. Noi citim împinși de nădejdea că ne găsim pe noi, chipul nostru, felul nostru.

Uneori terminăm scurt și dăm sentință: nu este bună lucrarea; rari sunt aceia cari zic: n'am înțeles și mulți sunt

aceia cari n'au înțeles, n'au prins, n'au văzut ceea ce este de văzut în o operă.

Acesta este cazul cu lucrările lui Gib. Mihăescu. Atmosfera, cadrul în care se mișcă personagiile sale dela întâiul moment și înseși personagiile ne sunt cunoscute, familiare, contemporane în un fond din zilele noastre. Bine, dar zilele noastre au anumite aspecte. Cei mai mulți văd și-și dau seama de un singur aspect: materialismul nostru, plăcerea de a avea mult în stomac, mult pentru acoperirea goliciunii trupului, mult pentru suprafețele sensoriale, indiferent că semenilor noștri le mai ajunge ceva sau nu. Sunt însă și falșii, alte categorii de oameni cari își dau seamă altcum și chiar văd altceva.

Gib. Mihăescu a văzut în marea arenă a vieții altceva și noi trebuie să recunoaștem, el a văzut bine, a văzut niște oameni grozav de frământați, teribil de neliniștiți, înfrigurați, obsedați, cu un destin tragic, cu o boală a personalității proprii. Să-ți dai seamă că sunt astfel de oameni — și sunt destui — aici și prin această calitate este documentară pentru vremurile noastre opera lui Gib. Mihăescu, nici că este o capacitate deosebită; altceva dovedește talentul lui Gib. Mihăescu, posedă el o însușire pe care n'o poate realiza orișicine: el este un meșter mare și posedă meșteșugul complex de a pătrunde, de a urmări, de a analiza amănunțit, veridic, extrem de obiectiv și real caracterele sale. Este un analist, psiholog de calibru mare, dar abia ne-a dat întâile reușințe pe acest teren; moartea l-a oprit pe loc și noi simțim regretul pentru rezultatele cari se puteau obține prin capacitatea dânsului.

Acțiunile din piesele lui sunt reduse; oamenii lui pe cari el i-a creat făptuesc puțin, dar au a mișcare launtrică încât și se pare că acuș, acuș se prăpădesc sub înbulzeala ei.

Sau că citești „Vedenia“, sau „Rusoaița“ sau „Dona Alba“ sau „La Grandiflora“ află a adâncire, o pătrundere, o disecare a sufletului omenesc. Artistul stabilește în personagiul principal un sentiment oarecare, de pildă gelozia sau ambiția de a pare mai mult decât este în realitate, și urmărește dezvoltarea și formele de manifestare ale sentimentului în sufletul personajilor într'o înlănțuire psihică uimitoare. Întâmplările în cari ajung și peste cari trec personagiile lui Gib. Mihăescu sunt simple,

uneori comune : cititorul care urmărește ce se întâmplă, ușor se simte decepționat, cel care urmărește motivele, mișcările sufletești, cel care judecă cum se petrece acțiunea și de unde sbucnește o atitudine sau un gest al eroilor, va recunoaște că a avut parte de emoție artistică.

Stările sufletești pe cari le analizează cu predilecție Gib. Mihăescu sunt acelea cari și în cari se resfrânge ceva din durere, din suferință. Impărțirea durerii este o atitudine încă nedispărută din obiceiurile omului. Când mai constați că o suferință aduce cu sine o altă durere, că o nefericire stârnește seria întregă a relelor, sufletul începe a plânge. Că eroul din „Vedenia“ este gelos, îți face milă, că e neputincios îl compătimizești, dar când vezi că din aceasta urmează ruina, distrugerea, prăpădul, inima începe a plânge.

Odinoră se credea așa, vremurile mai noi au cam distrus astfel de credințe, ca la oamenii de provincie, la oamenii simpli, substanța sufletească este de o calitate mai proastă. Se zice, în legătură cu oamenii dela provincie, că doar decorul pe care-l dă vieții lor natura este superb, încolo oamenii banali, comuni. Arta nu privește lucrurile prin acest unghi, lasă că poate fi falș și greșit. Marea literatură străină — franceză și rusească în special ne-au dovedit complect netemeinicia acestui criteriu. Arta proiectează adevăruri și încă adevăruri așa cum sunt și de ori și unde sunt ele.

Provincia cu oamenii ei, cu scenele ei este o realitate și va fi chiar când provincia nu va mai însemna ca și astăzi, străzi cu noroi, lumini cari clipesc ca și niște scânteii, serenăzi sub clar de lună, plimbări duminicale, căci nu cadrul naturii ci un anumit fel de al nostru, fie că suntem dela oraș sau dela provincie, felul de a înțelege viața și lucrurile ei însemnează „provincia,“ iar așa ceva a existat și va exista totdeauna.

Această provincie a prins-o Gib. Mihăescu în lucrarea „La Grandiflora“. Și iarăși ce migăleală, ce documentare psihologică a depus el în analizarea caracterelor. Și cu ce pricepere cu ce meșteșug, artă, căci așa ceva este artă, pune el în scenă personagiile sale. Crează niște oameni cari sunt chiar oameni și cari numai așa se pot purta cum se poartă în acțiunile pieselor lui.

Romanele „Rusoaica“ și ultima lui operă „Dona Albă“ sunt pietre de temelie a încetățeniei lui Gib. Mihăescu în istoria artei literare românești. Ajuns în pragul maturității bărbătești, călcase hotărât în anii producției literare mature și critica română îi aștepta opera cu deplină încredere căci el a apărut sub cei mai buni auguri, stelutele erau chiar stele cerești și lumea aștepta ivirea și arătarea lui în plină lumină și strălucire.

O scurtă bătălie cu moartea, pe care o purta și Gib. Mihăescu sub pielea sa, și cea din urmă i-a spus gospodarului să-și facă datoria.

Țărina patriei s'a înmulțit din nou cu un lut în care a sălășluit spirit zeesc și încovoiați de durere deasupra mormântului, noi spunem că pământul patriei ne e și mai drag când știm că în el ne sunt îngropați „aleșii și unșii noștri“.

Prof. Aurel Popp.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

CONFERINȚE.

Domnul Inspector general, Dr. N. Crețu, a început seria conferințelor pedagogice ale anului aceasta. Aceste conferințe au loc în fiecare Joi seara — ora 6 — la Școala Normală.

Până în prezent, Dsa a dezvoltat operele și sistemele de educație ale următorilor pedagogi: G. Kerschensteiner John Locke, F. Foerster și Dr. Ovide Decroly.

Deasemenea a vorbit d. prof. G. Bronzetti despre: John Locke ca filozof. — Conferințele sunt audiate de un mare număr de învățători din oraș și împrejurimi.

Toată recunoștința noastră dlui Inspector general Crețu, care pe lângă multiplele dsale preocupări, găsește timp pentru o operă atât de necesară școlii și educatorilor.

PSALM.

Doamne, în dimineața asta 'nmiresmată
M'am adunat din vis și din minciună
M'am adunat din gând și din genună
Mi-am rid'cat spre soare viața 'ngenunchiată
În care n'a fost zîmbet niciodată.

Doamne,
În dimineața asta sufletu-mi trudit
Intors din drumul de tăceri și moarte,
A 'ngenunchiat umit la poarta amintirii
Și primenit în tainele iubirii
L'aștern curat în calea vremilor ce vin.

Doamne,
În dimineața asta sufletul mi-e plin
Și 'nmiresmat ca zarzăru'nflorit.
O Doamne, 'n dimineața asta-am regăsit
Credința mea uitată la răscruce
Și pe ruina vieți-mi de altă dată
Ce se 'nălța trufașă spre zenit,
Înalt spre zări icoana ta curată
Cu suflet adunat din sbucium primenit.

Aurel Holircă.

Impresii dintr'o excursie școlară.

(Continuare*)

Excursiile școlare ocazionaază o justă valorificare estetică, economică și politică a țării și a nației.

ȘT. BĂRSĂNESCU.

A doua zi — la ora 7 dimineața se dă deșteptarea în sunetul viorilor. Copiii se trezesc unul câte unul, râzând, voioși, odihniți. Intr'o oră sunt îmbrăcați în aceleași costume naționale ca în ajun și cu ceaiul luat. Mierea de acasă (20 kg.) e foarte căutată de excursioniști și în același timp e un aliment hrănitor. Le dăm și de aici porția cuvenită.

Gălăgioși, copiii par'că-s niște fluturași multicolori. Ne sunt dragi și ne bucurăm de bucuria lor; gustăm cu același interes copilăresc clipele trăite de ei. La un semnal toți sunt în rând pentru vizitarea orașului. Soarele își joacă razele pe fluturii argințați ai costumelor și copiii apar în toată frumusețea lor. Coborîm și o luăm către muzeul săcuesc. Deși ora e matinală, găsim ușile deschise. Un domn bine voitor ne dă explicațiile în ungurește... Înțelegem și traducem așa cum putem... Copiii admiră lucruri nemaivăzute de ei: arme și haine ostășești, specific săcuiești; tunuri și bombarde, trofee din răsboaie, (tot săcuiești... aici totu-i săcuesc...). Vin apoi la rând camerile în care sunt expuse lucruri din epoca pietrei cioplite, a bronzului, a fierului, bine reprezentate. Partea cea mai interesantă a fost cea zoologică: tauri, lupi, urși, mistreți, vulpi, pisici sălbatice, iepuri, șerpi, păsări și insecte, toate cercetate cu multă atenție. Deasemenea unelte casnice și agricole — întrebuințate dealungul timpului — au stârnit

*) Vezi inceputul în Nr. 7-8 al revistei.

curiozitate. În fața muzeului sunt așezați doi lei — aduși din piața orașului, ne spune dl Marinescu — cari deși par că dorm — totuși vigilența lor este îndreptată spre răsărit... „Dar noi n'o să dormim“ răspund viitorii ostași... „Ce s'a făcut e bun pentru totdeauna“. Și doi câte doi ne îndreptăm spre fabrica de tutun unde putem intra cu multă greutate. Praful și mirosul înecăcios fac pe o bună parte din excursioniști să se dezguste de această plantă otrăvitoare... Atenția copiilor este însă imediat furată de rapiditatea cu care se lucrează — atât cu mâna liberă — cât mai ales cu mașinile, cu totul moderne: împachetarea, tăierea hârtiei, umplerea cutiilor și a țiigaretelor de tot felul, numărul colosal de mare care curge neconținut — uimește pe orice vizitator. Se observă cu mult interes drumul pe care-l parcurge frunza de tutun dela magazie până ies cele mai frumoase și mai ispititoare țigări... Firește — noi conducătorii — continuăm să arătăm răul pe care nicotina îl aduce organismului...

Suntem conduși la magazine unde se adăpostesc enorme cantități de foi din toate calitățile. Ni se arată diferite feluri de frunze care dau tutunul de calitate I-II-III. În urmă vedem și cum se păstrează tutunul strein... cu aromă specială — în cutii ermetice închise și care e întrebuințat pentru a parfuma tutunurile superioare. Ca lucrători se întrebuințează mai mult femei, pentru motivul ușor de înțeles...

Sună tocmai ora mesii. Activitatea încetează brusc, ca la comandă. Părăsim și noi fabrica și grăbim spre a o lua înaintea lucrătorilor cari năvălesc spre poartă.

Mai facem o plimbare în lungul orașului pe la umbra deasă a castanilor și ne retragem la internatul gimnaziului. La masă se discută prietenește despre cele văzute în această jumătate de zi. Copiii sunt liberi 2 ore. Își scriu în carnete întâmplările zilei, se odihnesc, scriu acasă.

În același timp scrim și noi părinților o scrisoare lungă și exactă asupra felului în care decurge excursia, scrisoare ce va fi afișată la o librărie din Moinești — unde să poată fi cetită de toți. Aceasta o facem ca grija celor de acasă să fie mai mică și să fie siguri că micuților nu li s'a întâmplat nimic. După masă ieșim în oraș. Arătăm copiilor prefectura, primăria, școala primară de băieți, — unde au putut să vadă și o expoziție foarte

frumoasă, organizată de inimosul director, dl. Marinescu.

În parc executăm câteva cântece patriotice și populare. O mare mulțime de curioși ne înconjoară; ne întreabă de unde suntem și unde mergem. Limba noastră este stâlcită și schimonosită de urmașii lui Arpad și Sf. Ștefan.

Suntem mulțumiți de cele văzute în orașul sf. Gheorghe — mai ales că pe lângă partea instructivă am putut infiltra în sufletul tinerilor noștri școlari, sentimentul de dragoste și de unire cu frații Ardeleni cari au îndurat jugul milenar al ocupațiunei streine. Ne luăm rămas bun dela toți, mulțumim tuturor binevoitorilor și pe acelaș drum o luăm spre gară. Oltul era acelaș, de ieri, de totdeauna. În apele-i limpezi se oglindeau pomii, casele, podul, copiii, totul . . .

Excursioniștii îl mai privesc odată cu acea presimțire că nu-l vor mai întâlni . . .

Vagonul aștepta departe, pe o linie moartă. Copiii îl cunosc și dau iureș spre dânsul. Îi oprim la timp! L-am inspectat. Era întreg, dar murdar. Fetele, cu măturile ce le avem la îndemână, îl fac curat, stropesc cu apă pe jos, aerisesc ș'apoi își ocupă fiecare locul. Umplem și două căldări cu apă — din care copiii să-și ia în bidoane. Iată și trenul vine grăbit și gâfâind. Sunt tocmai 24 ore dela sosirea noastră în stație. Nu puteam sta mai mult deoarece — după acest timp — trebuia să plătim 160 lei pe fiecare oră, taxa de staționare a vagonului.

În gară e forfoteală și înghesuială. Românește nu se prea aude vorbind; doar atât: „gata la urmă? . . . Gata! Și pornim încet și lin într'o legănare dulce și odihnitoare. Pământul fuge sub noi și trenul înaintează mâncând Kilometri. Copiii se adună în jurul nostru și vorbim despre orașul care vine: Brașovul. „Trebuie să fie mai mare și mai frumos ca Sf. Gheorghe, că așa am învățat noi“ — își dă unul cu părerea. Da, negreșit; e mult mai mare, mai frumos, mai românesc — le spunem noi. Aici a fost punctul de întâlnire a Românilor ardeleni cu cei de dincolo; aici se făceau diferite schimburi de mărfuri; pe aici se aduceau cărți românești, aici veneau mulți copii din Muntenia și Oltenia să învețe carte mai multă . . . Tot aici s'au tipărit și cele dintâi cărți în limba noastră de un călugăr, anume Coresi. Și multe alte lucruri le spuneam școlarilor noștri de se făcuse toți numai ochi și

urechi. Căuta fiecare la geam să descopere în depărtare, frumosul oraș de care le vorbiam . . .

Câmpul se întindea neted și verde, de un verde închis, arătând rodnicia pământului. În fund, spre apus, se zăreau culmile vinete ale dealurilor ce mărginesc valea largă a Oltului, iar în spre stânga sclipeau stâncile munților golași și prăpăstioși. Turme de vite grase și frumoase complectau pitorescul acestei văi...

Prin uruitul trenului pătrundea un sbârnăit de elice . . . A! un avion strigară toți în cor. Unde e? Unde e? Departe, sus în văzduh, sclipeau aripile păsării de oțel, care înfrunta cu mândrie și temeritate căile periculoase ale înălțimii. Cobora tocmai, vertiginos, cu botul în jos. Credeam că se prăbușește. Ni se oprise respirația. Cu aceiaș îndemănare însă se urca drept în sus, se învârtea, se răsturna, se angaja în vrilă și câte figuri nu făcea măiastra pasăre, de-ți era mai mare dragul s'o privești! Copiii băteau din palme la fiecare figură, la fiecare mișcare îndrăsneată.

„Asta-i făcut la noi“? — ne întreabă unul din ei.

Chiar aici în Brașov este fabrica de avioane — le spunem noi. Conversăm despre importanța avioanelor în timp de pace și mai ales în timp de războiu; fiecare român e dator să contribuie la mărirea fondului pentru construcția aparatelor de sburat pentru a întrece cu mult numărul celor 700 pe care le avem acum.

Avionul a pierit în nori; doar sbârnăitul se mai aude din ce în ce mai slab, mai depărtat. Nu știm ce s'a mai făcut cu el. Cerul s'a acoperit brusc cu nori negri, grei, aducători de ploaie și furtună.

Picături mari s'au năpustit asupra noastră. Ne-am închis în casa noastră umblătoare și priveam cum se prelinge'n șuroaie apa din ploaia cu găleata. În Brașov ajungem sub această năvală a apei. Nu putem părăsi vagonul. Dna și Dl Butnaru ne-au ieșit înainte și'n entuziasmul revederii uităm de urgia de afară.

Ce ne facem? Unde tragem? Angajăm un autobus și ne ducem la Șc. de Arte și Meserii. Ne așteaptă săli curate, paturi moi așa cum ne promisese în scrisoarea trimisă la Moinești. Noaptea a venit pe furiș îndemnând pe fiecare să-și ocupe locul de odihnă.

Trecuse abia două zile din excursie. Supravegherea atentă și grijiile ce le aveam în fiecare clipă au făcut să ne simțim obo-

șiți, aproape istoviți. Totuși copiii erau un stimulent pentru noi. După ce am discutat programul pentru a doua zi și ne-am convins de felul cum se odihnesc școlarii, ne-am culcat și noi. Am adormit în sgomotul cadențat al picăturilor de ploaie.

În ziua următoare (3 Iulie) aceiaș vreme posomorită și greoaie. Din înălțimile munților coborau neguri amenințătoare, strecurând în suflete tristețe.

Plecăm, tăcuți fiecare, să ne îndeplinim misiunea: unul la telefon pentru a anunța și cere încuviințarea fabricii de avioane pentru a o putea vizita, altul să aranjeze o masă caldă pentru amiază, iar doi pregătesc ceaiul. Toate bune, numai ploaia iar a început să bată'n geam. Nu ne lăsăm; angajăm un autobus și după câteva minute descindem la fabrica de avioane curioși să vedem cum se construiesc aceste minunate păsări cu ciocul de oțel. Curiozitatea ne este pe deplin satisfăcută în cele câteva ore cât am rătăcit prin imensele ateliere. Meșteșugul fabricării avioanelor este foarte plăcut dar și foarte greu.

„Conștiinciozitatea și exactitatea cu care trebuiesc construite nu trebuie să lase cu nimic de dorit“ — ne spune dl inginer.

Scheletul lemnos al aripilor, pânzatul special, vopsitul lor, tăierea elicelor, formează obiectul de atracție a celor cari nu mai văzuseră așa ceva. Ni se arată cum pânza aripilor tratată cu anumite lichide și vopsele se întărește, capătă aspect și însușiri metalice.

Atelierele sunt tot mai mari, mai spațioase; avioane vechi și noi își așteaptă rândul la diferite reparațiuni. Surpriza cea mare ne-o face hangarul unde sunt zeci de avioane mari și mici, vechi și noi, cu unul sau mai multe motoare. Când s'au văzut între atâtea păsări uriașe, excursioniștii au ezitat un moment să mai înainteze. După ce dl inginer ne asigură că nu e nici un pericol pentru nimeni, învoim copiii să se apropie de aparate. Într'o clipă s'au răspândit în tot hangarul: unii admirau, alții pipăiau roțile, aripile, legăturile avionului; iar cei mai îndrăsneți se urcau să vadă unde și cum stă pilotul. Câți n'ar fi dorit să devină piloți brevetaji în acel moment!...

Toți s'au strâns în jurul unui avion uriaș. Era un tri-motor cehoslovac care aterisase din cauza timpului nefavorabil; ceața deasă, deasupra Carpaților, nu-l lăsase să treacă spre București.

Câțiva mecanici controlează motoarele. Dl. inginer — cari

ne conduce — intervine, în limba franceză, pe lângă pilotul uriașului avion — să ne dea voie să-l observăm mai de aproape. Cu multă amabilitate suntem conduși în cabina pasagerilor, unde rând pe rând, copiii iau loc pe scaune pufoase : se învârtesc, se succesc, privesc pe geam în jos. Ce mândri erau ! Se credeau plutind în înășimile albastre... Toată lumea era a lor...

Mult timp acest eveniment a fost obiectul unor aprinse discuții între copii.

Ploaia a încetat. Norii fug alungați de vânt. Peteci mari de senin se ivesc prin negurile grăbite. Un pilot român scrutează înălțimile și-și freacă mâinile mulțumit : „Poate că D-zeu să pot sbura ; să fac câteva mișcări căci m'am plictisit“... Să dea D-zeu, zicem noi în gând — curioși să vedem cum își ia vânt avionul...

Sprinten și delicat, cu aripile întinse, avionul așteaptă comanda stăpânului. O manevrare, un sbârnat de elice și avionul decolează ușor și lin ca un fulg în bătaie vântului. Toți îl urmăream cu interes și înfrigurare. Aceleași mișcări îndrăznețe ca în ajun — aceiași siguranță a pilotului. După o jumătate de oră ateriza tot așa de frumos și lin. Copiii priviau extaziați pe simpaticul aviator — asemuindu-l, în mintea lor, cu un smeu sau Făt-Frumos ; îl pipăiau și par'că nu le venea să creadă că-i om.

Ca un tată între copii — familiar, cu ceva din sufletul copilăresc în el, pilotul mângâie și se întreține cu copiii, îi îndeamnă a fi buni români și buni ostași.

Ne-am despărțit cu greu de I. A. R. și de oamenii care înțelegeau sufletul copilăresc cu toate capriciile lui, care știau să ne dea un sfat și o vorbă bună. Când am ajuns la școală era deja ora mesei.

(Va continua)

I. Comănescu

Cronică pedagogică.

Radu Petre:

Alte înfăptuiri în spiritul școalei active.

Cine ar încerca să înjghebeze o istorie a pedagogiei românești cu frământările și preocupările ei din ultimul timp, mai ales în ceea ce privește mult discutatul „activism“, imposibil să nu întâlnească în drumul său munca începută temeinic pe baze serioase, a dlui Radu Petre.

Numele dlui Radu Petre l-am mai scris în paginile acestei reviste, atunci când ne-am ocupat de interesanta d-sale lucrare: „Metoda centrelor de interes.“

În 1930, acest *adevărat profesor de pedagogie*, acolo în Pitești Argeșului își strângea zestrea gândurilor și urma faptelor într-o carte în care afirma noi idealuri, deschidea noi drumuri vieții școalei noastre prînare. Ea imprumuta un pragmatism fertil și o unduire de spiritualitate vinjoasă: „Experimentări și realizări în spiritul școalei active“. Recenta lucrare continuă drumul început, lărgindu-i matca, *apropiind mai mult școala de realitate* prin înfăptuiri atât de realizabile în orice școală din țara aceasta, unde o bunăvoință din partea învățătorului asigură colaborarea! Da, bunăvoință — *dragoste infinită* de a turna tot conținutul sufletească al copiilor în tiparele deprinderilor practice; atât se cere învățătorului pentru a întemeia și raționaliza realitatea socială, ca un reflex al celei mai slabe licăriri și începuturi a pedagogie noastre.

Demult a fost socotit un postulat al pedagogiei, legarea științei cu practica pedagogică, fiind unanim recunoscută și apreciată legea cunoașterii prin verificare. Prin această înlănțuire de condițiuni și posibilități se ajunge la înfăptuiri ce dau înviorare, îndemn, și umplu sufletele elevilor de variate bucurii, rezultând din

munca lor personală depănată din firul activității practice.

Dar să trecem la analiza răspunsului întrebării „cum să conducem pe elevi, ca să-i intereseze fenomenele naturii, faptele istorice, operațiunile aritmetice, etc.?” care fac parte din *programul de interes*. Nu e nouă întrebarea, și, cred nici răspunsurile care se pot da. Inșă, e nouă punerea *în faptă* a lor. Iată un dezi-derat: „copiii să trăiască cunoștințele ce li se predau“. Sprijiniți pe datele psihologiei, că nimic nu e trainic și durabil *pentru viață* dacă nu s'a făcut *prin viață*, vom spicui în cele ce urmează, cîteva realizări în acest spirit, din cartea dlui Radu Petre. *O nouă orientare în predarea intuiției* e titlul cap. II, poate, cel mai interesant din această carte. Odinioară, Rousseau a avut tăria să spună: „urâsc cărțile, fiindcă ele te învață să vorbești despre ceea ce nu știi“. El se ridica, propriu zis, împotriva excesului de carte și a artificializării învățămîntului.

Cît spațiu a străbătut și ce pas enorm a făcut învățămîntul acolo unde s'au găsit *suflete vii*!

Avem și noi școli, ca cea de experiență dela Blaj de sub conducerea energicului învăț, Toma Cocișiu, unde, două principii pe care și-le-au impus copiii: „Noi ne scriem manualul și „Noi studiem natura și ce nu găsim în natură, căutăm în cărți“, au dat minuni. Dorința e ca pretitundeni să fie așa. Această primenire o propagă dl. Radu Petre. Școala pe care a realizat-o d-sa, nu e școala vorbelor, ci a faptelor. Luăm numai un exemplu, ceea ce s'a putut face la intuiție: s'au înlăturat lecțiile de intuiție din carte, ba chiar s'au înlăturat cărțile. *Elevii își alcătuiesc singuri* cărțile de intuiție. E un procedeu f. simplu: după ce s'a intuit planta sau animalul (învățătorul să fie „meșter“ în a pune întrebările pentru *chemarea amintirilor*), copiii, cu ajutorul însemnărilor din carnete vor lucra *compoziția*, apoi vor desena obiectul intuit, dacă nu e timp, continuă în ora următoare. În ora de lucru manual vor decupa desenul lipindu-l pe o coală albă, pe a cărei parte dreaptă e scrisă și *compoziția*. Cum decupajul nu cere mult timp, obiectul se va modela în lut sau plastilină. Această coală, urmată de altele „pline“ aranjate de elevi pe un perete al clasei formează *adevărata carte de intuiție*.

Calendarul școlar este o altă realizare în spiritul școlii active. Originea lui e legată de școala dela Montesca (Elveția) din

inițiativa Alicei Franchetti. El a fost inventat din nevoia de „a ține prezent sufletul copiilor față de natură și activitate“. Dela calendarul dela Montescă — simplu și obiectiv — s'a ajuns la foi ample de *observație*. În fiecare dimineață, elevul notează într'un carnet gradele de temperatură și fenomenele atmosferice.

Iată cum povestește că a procedat dl. Radu Petre: „Am plecat dela *lucruri simple*, făcînd pe elevi atenți să observe ce se petrece în fiecare zi cu timpul, cu plantele și animalele, în *cursul unei luni*. Ca să nu uităm *ce am observat* și ce am *discutat*, am *notat într'un carnet* și am arătat *printr'un desen* sau prin *decupaj* ce a fost mai de seamă în fiecare zi din lună. Cu chipul acesta a luat ființă *povestirea grafică*, în care *evenimentele mai de seamă erau exprimate în imagini în loc de cuvinte*. Cînd au văzut copiii că desenele și decupajele cele mai bune sunt afișate pe peretele clasei și cînd le-am spus că vor *face calendarul lunii Martie*, care va fi un fel de jurnal al lor, elevii au devenit *muncitorii cei mai activi*“.

Farmecul și adevăratul imbold spre această activitate, este ilustrat în cartea dl. Radu Petre prin reproducerea desenului din fiecare zi a lunii respective. Astfel e întocmit *calendarul în imagini*. Sub fiecare imagine se scrie semnificația ei. La cl. III-IV pe lîngă imagine se dă loc (spațiu), pe pătratul coalei, pentru relatări. Sub imaginea decupată din hîrtia colorată, apar scurte povestiri. Pentru frumusețea *creației*, dăm un ex. aici: *Ziua de 17 Martie*. Elevul M. E. F. a decupat din hîrtie colorată și a lipit pe pătrățelul rezervat zilei de 17, două fete spălîndu-se pe cap și doi cai alergînd. Dedesubt a scris: „Astăzi e sf. Toader. Fetele se spală pe cap cu iarbă mare ca să le crească părul și cu flori ca să fie frumoase. Femeile afumă casele cu iarbă mare, iar flăcăii aleargă caii“. După cum se vede, sunt însemnări asupra unor obiceiuri din partea locului. Dar, oare nu este acesta înțelesul *localismului educativ-creator*?

Am insistat asupra *calendarului școlar*, fiindcă în el văd un mijloc de muncă rodnică și un puternic îndemn spre activitate, ce va influența copilul pentru tot restul vieții. Ar fi locul acum să vorbim de *calendarul florilor*. N'o facem, pentru a ne rămîne loc și timp unui capitol mult mai important din cartea dlui Radu Petre: „Aspecte educative ale grădinii școlare“.

Școala activă integrală și-a fundat edificiul numai pe gânduri realizabile. — Intre ele, a socotit folosirea grădinei școlare ca cel mai fericit mijloc de a forma în copil aptitudini lucrative și productive pentru viață. Mai e nevoie să vorbim de procesul psihologic al trecerii dela viața moartă a literelor în lumea realității vii, unde copiii se transformă în observatori fini și muncitori conștiincioși ?

Chiar dela începutul anului școlar, trebuie să ne gândim, cum și cu ce vom împodobi sala de clasă așa ca să fie mereu frumoasă, și acel *frumos* să nu se banalizeze ? Și, tot cu ajutorul elevilor soluționăm și această chestiune prin aranjarea *grădinei de flori din clasă*, pentru a cărei îngrijire în timp de iarnă copiii pun mult zel și dragoste. Primăvara, bucuria lor crește, pentru că ies la *larg*, la *grădina cea mare*. Entuziasmul acesta trebuie folosit. Aci, în această grădină pe lângă că se cultivă zarzavaturi, și pomi despre care au învățat la intuiție, cei din a II-a, conduși de învățător, pot construi harta județului, iar cei din a III-a și a IV: România cu munți, râuri și vegetație pe regiuni.

Răsare din fiecare năzuință *utilul* în plina lui isbîndă. Asupra valorii, în ce privește formarea sufletului, să dăm cuvîntul dlui Radu Petre :

„Prin aceste eforturi, sufletul se cultivă în totalitatea funcțiunilor lui. Cunoștința și virtutea sunt trăite de elevi deopotrivă și ele devin vii prin faptul că se construiesc în sufletul copilului prin acțiune și plăcere“.

* * *

Cartea dlui Radu Petre — „Alte înfăptuiri în spiritul școlii active“ — constituie un exemplu de muncă. E omul care nu s'a culcat pe laurii începutului ca dl. Nisipeanu, Teodosiu, Geantă, s. a. Astăzi, cînd se ivesc atîția „pedagogi“ cu un invariabil număr de sisteme, dl. Radu Petre par'că ne-ar zice: fraților, stați la oile voastre; îngrijiți-le mai bine, și-ți vedea ce mare vă va fi bucuria la timp. Meteahna e în voi!

D-sa ne-a oferit o *călăuză* pentru introducerea unei adevărate vieți în școală, pentru aerisirea învățămîntului nostru îmbicsit și încremenit prin programa oficială a cărei dermă și schelet are vârsta bunicului.

Rugăm pe dl prof. Radu Retre să-și trimită cartea la toate librăriile din țară, socotind-o mai de preț pentru învățător decît porția de piine dela prînz.

Nicolae Albu.

Pedagogia Contemporană.

— Probleme și curente. —

de G. G. Antonescu profesor la Universitatea
din București.

Educația morală și formarea personalității.

Integritatea morală e o condiție esențială a personalității. Educația morală, în școlile noastre, se desfășoară, în cele mai multe cazuri, pe căi streine de orice precept psihologic. Reprimarea manifestărilor dăunătoare disciplinei și vieții morale a copilului se face prin mijloace autoritare, lipsite de orice sens psihologic. Năz uința de-a opri dezvoltarea fenomenelor morale — rele prin astfel de mijloace — duce la subjugarea spiritului elevului, fără a-l transforma, supune și convinge. Constrângerea duce la supunere aparentă și de durată relativă. „Rolul educației morale este de a face copilul capabil să lupte contra răului și să-l învingă. În acest scop trebuie stimulat în sufletul copilului orice element favorabil moralității, înlocuind măsurile represive cu deprinderi virtuozose isvorâte din activitatea energiei morale. Copilul va trebui obișnuit să lupte contra elementelor distrugătoare — din convingerea superiorității binelui față de rău. Educatorul va fi un tovarăș fidel care va supraveghea și îndruma procesul educației morale prin elementele morale active ale elevului. Străduința lui se va îndrepta spre fortificarea energiilor intime ale copilului, din funcționarea normală a cărora, se va clădi temeinicia ființei sale morale. Trebuie dezvoltată în sufletul copilului „convingerea rațională, luând ca punct de plecare fapte concrete din experiența zilnică.“

Convingerea afectivă se formează prin întuirea sentimentelor altruiste ale altora față de noi și invers.

Exercițiile de voință ocupă un rol important în desfășurarea educației morale.

Acțiunea formării personalității va fi filtrată prin următoarele 3 procese sufletești.

a) Cunoașterea de către elev a propriei sale individualități.

b) Auto-critica. Cunoașterea individualității trebuie să trezească auto-critica elevului față de ea. În acest stadiu elevul face cunoștință cu valoarea însușirilor sale ideale și scăderile sale față de ceace-i impune conștiința ca moral.

c) Al treilea proces sufleteș e autotransformarea. Acest proces presupune o durată mai lungă. Prin autotransformare individul va fortifica valoarea morală existentă, îndepărtând scăderile și cautând a se integra în stadiul impus de idealul omului desăvârșit moralicește. Desigur că, acest din urmă proces, reclamă însușiri deosebite ce nu se pot dobândi decât printr'o perseverență fidelă în lupta contra scăderilor și patimilor ademenitoare. Cele de mai sus, reprezintă frânturi generale din cap. I. a acestei valoroase lucrări pedagogice. Ele formează chintezența materialului plasat sub titlul : „Probleme generale speciale“, insistând asupra problemelor aliate interesului școlai primare.

Probleme speciale.

a) Criza școlară. În afară de criza economică, morală, culturală, etc., există și o criză școlară.

Ea este determinată de rapiditatea cu care diferiți conducători ai școlai, au procedat la transformările de programe, organizare și metodă etc. fără a fi așteptat roadele celor anterioare.

Afară de reformele radicale aduse școlai de Haret și Dr. Angelescu — tot ceace s'a înfăptuit fragmentar în acest domeniu — nu a avut ca bază principii îndeajuns de bine studiate și verificate prin experiență. Înălăturarea crizei școlare s'ar putea înfăptui, ținând seama de următoarele condițiuni.

1. Crearea unui sistem unitar și a unei concepții pedagogice clare, din principiile pedagogice cari stau la baza unei organizări școlare.

2. Selecționarea ideilor reformatoare să fie făcută din respectarea principiilor cari au fost definitiv admise în știința educației.

Orientarea pedagogică a școlii românești.

În acest articol, autorul face o succintă analiză a reformelor mai importante aduse școlii — în special — de către Spiru Haret și Dr. C. Angelescu, relevând principiile de bază. Iată câteva principii pedagogice care au susținut reforma școlară a lui Spiru Haret:

a) Principiul democratic reprezentat prin culturalizarea masei populare.

b) Individualizarea educației.

Din principiile reformei școlare a Dlui Dr. Angelescu, cităm:

a) Învățământul unitar, indiferent de condiția socială.

b) Raportul dintre școală și viață.

c) Principiile moralizării și naționalizării învățământului și educației.

Preocuparea viitoarei reforme școlare va tinde la:

a) Pregătirea unui corp didactic în condițiuni, adecvate principiilor pedagogice care stau la baza actualei reforme școlare.

b) Descentralizare pentru administrația școlară și centralizare pentru îndrumarea pedagogică a învățământului. Conducerea învățământului românesc să fie scoasă de sub tutela oamenilor necompetenți — fiind încredințată elementelor capabile, cunoscătoare a principiilor psihologice și pedagogice — cari alcătuiesc „realitatea școlară“.

Învățătorii cari ne trebuie.

Trec peste articolul: „Tineretul și concepția asupra lumii și vieții — pentru a insista asupra celui privitor la învățători — pe care-l găsim de o importanță covârșitoare pentru școala primară și slujbașii săi.

Problema școlii primare, deși soluționată în mod teoretic — prin legi și regulamente — continuă să fie mereu actuală, mai ales ca aplicare practică a desideratelor pedagogice care alimentează componența ei.

Ea prezintă două aspecte: a) intensiv, adică puterea de influență a operii de educație asupra sufletelor elevilor și b) extensiv, adică posibilitatea de a răspândi cultura în masele populare.

Intensificarea influenței educative trebuie să se razime pe următoarele principii:

a) Activismul, b) individualizarea educației și c) moralizarea ei.

Școala primară românească trebuie să tindă la următoarele înfăptuiri pedagogice și educative:

a) Să țină seamă de individualitatea elevului.

b) Să nu se mărginească la transmiterea cunoștințelor prevăzute de programe — ci să caute a stimula forțele creatoare ale școlarului — cu ajutorul lor.

c) Să cultive voința și convingerea morală.

Așa cum se face instrucția școlară, mai ales la sate, școala noastră, se situează într'un dăunător desacord cu „realitatea“ — propovăduită de noile principii educative.

Sistemul de a se încredința instrucția — la sate — unui singur învățător pentru cursul inferior — e departe de a permite și celui mai conștient dascăl — desfășurarea unui învățământ, bazat pe individualitate și ținând formarea personalității. Cursul superior al învățământului primar — pentru a da roadele cerute — va fi condus de învățători anume pregătiți, cu o cultură superioară, celor dela cursul inferior.

Extensiunea educației — a primit prin lege ca sprijin prim, obligativitatea învățământului primar, care — însă — așa cum se aplică azi — e departe de a-și îndeplini menirea.

Trebuie majorat numărul învățătorilor — abandonându-se sistemul nenorocit — al suprimării posturilor.

Pentru ca munca învățătorului să poată asigura înfăptuiri imperiore reclamate de actualitatea pedagogică numărul elevilor încredințați lui — nu ar trebuie să depășească 30, având o singură clasă. — Mijloacele de pregătire și perfecționare a corpului didactic primar.

Nu e de ajuns a spori numărul învățătorilor cât mai ales — a îmbunătăți calitatea lor.

Cunoscând marele rol ce îl dețin învățătorii în viața neamului, ei ar trebui să aibă și mijloacele potrivite pentru pregătirea adecvată lui. În acest scop se impune înv. o cultură superioară; posibilitatea de a urma o școală normală de grad superior — aceasta pentru cei viitori. Pentru cei prezenți să se ia măsuri de informare și perfecționare.

Să se constituie de către Minister cursuri de informație și perfecționare în cari învățătorii să-și poată întregi cultura generală și profesională.

Să se reorganizeze Secția Pedagogică, asigurând învățătorilor posibilitatea de-a-și însuși o cultură universitară, care să le dea performanță intelectuală — transformându-i în adevărați promovatori și inovatori ai problemelor pedagogice.

Observăm că, ideile D-lui profesor Antonescu — referitoare la corpul didactic primar, îmbrățișează în întregime numai idealismul și cultura legată de chemarea sa.

Spiru Haret.

Ultimul articol din partea I-a a acestei valoroase lucrări — tratează despre marele ministru pedagog și reformator, Spiru Haret.

Spiru Haret va rămâne în viața școlii românești unul dintre autenticii regeneratori, animatori și organizatori, opera sa didactică și educativă, însemnând cea mai solidă piatră de temelie la marele edificiu al culturii naționale.

A schița opera culturală a acestui mare părinte al școlii românești, în cadrul fragmentar al acestui articol, mi se pare o muncă incompletă. Pentru a realiza activitatea sa de reformator, e necesară o expunere amplă, ceea ce spațiul prezentului număr — nu ne permite. Rămâne dar, ca articolul următor să fie dedicat în întregime — operii culturale a lui Spiru Haret.

A. Șara.

Reviste

Revista Fundațiilor Regale. An. II. No. 10. Intre nenumăratele reviste de literatură, artă și cultură, Revista Fundațiilor Regale, ocupă un loc de frunte, prin cantitatea, calitatea, coplexitatea și seriozitatea materialului prezentat. În jurul acestei rev. s'au adunat un mănunchiu de distinși publiciști, cari, cu fiecare număr nou, prezintă publicului cetitor, cele mai noi frământări ale spiritului uman, cu o adâncă pricepere. N-rul de față este nespus de bogat în . . . idei. Vom arăta câteva: dl. P. Zarifopol, într'un aprofundat studiu, caută a determina, cu exactitate, locul pe care îl ocupă V. Alecsandri în literatura românească. Acesta a fost omul a două generații. A trăit înainte de 1848, epoca creierii literaturii de import; imitație și după 48, epoca creierii unei literaturi specifice românești. Acel care a căutat să scape cultura rom. de schimonosirile cu care o desfigurase pedantismul primitiv al începătorilor, creind curentul amintit de purificare și însănătoșire, a fost Alecu Russo. V. Alecsandri a fost doar cel mai fericit (și mai fecund) interpret al acestui curent. El este creiatorul unui stil nou în literatura noastră. Măsura talentului său o dă în pasteluri. În poeziile de „ocazie“ este mediocru.

În „O aventură cărturărească“ dl. C. Sorbul, cu o căldură și o sinceritate impresionantă, arată pericolele jocului de cărți: Este un sfat dat de unul care se svârcolește neputincios în ghiarele acestei patimi.

Un deosebit de interesant studiu filozofic ne prezintă dl. P. P. Negulescu în „Iubirea ca factor cosmic“. În acest studiu, situat în secolul al XV-lea, se încearcă sintetizarea filozofiei din acea vreme, cu privire la teoria cosmogoniei. În speță articolul rezumă lucrarea filozofului Marsilio Ficino: „Dialogul asupra iubirii“. Acesta studiază „Symposion“ a lui Platon și alte scrieri filozofice contemporane, din cari caută să degajeze rolul Erosului (iubirii) în creierea cosmosului. El susține că Dzeu la început a făcut haosul. Din acesta s'a născut spiritul îngeresc — depozitarul modelelor veșnice ale tuturor lucrurilor ce nu existau încă, dar erau să ia ființă. Spiritul îngeresc a căutat să se întoarcă la D-zeu, pentru a primi perfecțiunea — aceasta este prima manifestare a lui Eros. În spiritul îngeresc s'au născut ideile. După spiritul îngeresc D-zeu a creiat sufletul lumii, apoi materia prin care s'au concretizat (cristalizat) ideile. Ideile caută a se înapoia la spiritul îngeresc, materia organizată

la materia amorfă, etc. Aci se vede tendința veșnică a lucrurilor de a se întoarce la creatorul lor. Această tendință nu este altceva de cât manifestarea Erosului, care astfel devine factor cosmic.

Dl. Em. Ciomac face un amplu studiu asupra lui George Enescu — acest geniu al muzicii românești.

Pentru a avea o perspectivă cât mai întinsă și cât mai exactă a unui ținut, trebuie să te urci pe vârful unui munte. De aci vei desprinde cu mai mare ușurință topografia întregului ținut. Vei putea studia toate piscurile; ceiace de fapt interesează. E ceiace dl. Em. Ciomac încearcă a face, pe plan spiritual.

Dl. Vladimir Streinu aruncă o privire de ansamblu asupra poeziei noastre actuale

Dl. Șerban Cioculescu face un succint studiu asupra „Detractorilor lui Caragiale.“

Cronici ample semnează d-nii: Vladimir Streinu, Al. Dima, G. M. Cantacuzino, P. Comarnescu, D. I. Suchianu, Alexandru Vianu ș. a.

M. M.

Țara Bârsei. An. VII. Nr. 12—Dbric 1935 No. 6. Apare la Brașov, sub conducerea dlui Dr. Banciu. Acest număr care are peste 100 pagini este închinat memoriei celui ce a fost Virgil Onițiu, după 20 ani dela moarte.

Semnează articole în acest sens Horia Teculescu, D. Lăpădat și S. Tamba. Căci V. Onițiu fostul și inegalatul director al liceului azi „A Șaguna“ din Brașov, n'a fost numai directorul născut pentru conducere, — cum rar se găsește astăzi — ori profesorul de luat ca model a viață, sau numai om al condeului și cuvântătorul de seamă cu bogate surse intelectuale, ci V. Onițiu a fost camaradul, cavalerul, prietenul care nu se desmințea în nicio împrejurare, cât și omul de societate care antrena cu buna-i dispoziție, pe toți cei din jurul lui. Directori fără apținutudini, dascăli fără calitățile ce se cer educatorului, oameni fără demnitate și fără rușine, societăți fără cap, cuvântători cari bătând apa în piua, n'au ce căuta la tribună, întoarceți-vă privirile spre acela asupra căruia pământeste s'au scurs 20 de ani, însă spiritualcește încă trăiește, si'n el veți găsi tot ce vă lipsește. Căci ori câți ani se vor mai scurge în genunea veciniciei, V. Onițiu în viața culturală a neamului nostru încă va trăi. Va trăi în noi, în afară de noi povățuindu-ne în atâtea ocazii — și slavă Domnului sunt destule azi — la atâtea răscruci ale vieții, ca pildă unei vieți care educă luminează, stimulează, creiază înaltă! (pag. 617) Dl. dr. Sulică, în „Modestia valorilor“ — cu ocazia desvelirii monumentului Ec. Teodoroiu dela Tg-Jiu, așterne câteva frumoase și înălțătoare amintiri despre modesta figură — care ascunde marile calități de eroină — a cercetașei Teodoroiu. Și când foarte frumos întrebă dl. Sulică: oare câți dintre beneficiarii biruinții, participanți la această măreață solemnitate, vor fi înfruntat moartea pentru înfăptuirea idealului național! Credem noi că prea puțini, ori niciunul. Mai semnează frumoase articole, poezii și proză, domnii: I. D. Condorachi, C. C. Mașlea, dr. Od. Popa, I. Colan, A. Ceușianu, Al. Lascara—Moldovanu, Ec. Pitiș, El. Hențui ș. a.

I. Gr.

PROGRES SI CULTURĂ

REVISTA ASOCIAȚIEI ÎNVĂȚĂTORILOR din județul MUREȘ.

---

*Apare lunar, afară de Iulie și August, sub îngrijirea Comitetului
Asociației și redactată de un comitet.*

Redactor responsabil:
I. BUTNARIU

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Abonamentul anual :

Pentru învățători . . . . . Lei 100.—
Pentru comitetele școlare și alte categorii . Lei 120.—

Toate manuscrisele, revistele și cărțile de recenzat se vor trimite
pe adresa redacției.

Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacția și Administrația:

Cooperativa de librărie „Progresul“.
